УДК: 330.341.1 (477)
Чумак О.В.[1], Маруфенко В.В.[2]
[1]канд. філософ. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»
[2]студ. НУ «Запорізька політехніка»

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ І МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС

Важливим фактором економічного розвитку будь-якої держави в умовах глобальних трансформацій на технологічному рівні є інноваційна діяльність, яка виступає основним мотиватором для інноваційних змін у різних сферах

життєдіяльності суспільства. Успіх інноваційної діяльності у напрямку забезпечення економічного зростання країни у великій мірі залежить від наявного інноваційного потенціалу та чинників, які впливають на ефективне його використання.

За визначенням вітчизняних дослідників у найбільш загальному вигляді під інноваційним потенціалом, з економічної точки зору, необхідно розглядати міру готовності та спроможності економічного суб'єкта здійснювати інноваційну діяльність, а під готовністю слід розуміти достатність рівня розвитку потенціалу для формування інноваційно-активної економіки, під спроможністю – наявність і збалансованість структури компонентів потенціалу, а саме: сукупність науково-технічних, технологічних, інфраструктурних, фінансових, правових, соціокультурних та інших можливостей, які забезпечують отримання інновації [1].

Виходячи з позицій потенціалу продуктивності та ефективності діяльності національної економіки і її регіонів, який має забезпечити успіх країни як на європейському, так і на світовому ринках нових технологій до складу інноваційного потенціалу держави можна віднести:

людські ресурси, зокрема, робочу силу, її якість, мобільність, уміння адаптуватися до організаційних і технологічних перетворень;

інноваційну інфраструктуру, що включає до себе весь необхідний спектр державних і приватних установ та організацій, які забезпечують розвиток і підтримку всіх стадій інноваційного циклу, а саме: технопарки, інноваційно-технологічні центри, бізнес-інкубатори, інноваційно-технологічні та інжинірингові фірми; аналітичні і статистичні центри, інформаційні бази і мережі; організації з підготовки і перепідготовки кадрів в області технологічного менеджменту; позабюджетні, венчурні, страхові фонди, кредитно-гарантійні організації небанківського сектора, банки, фінансово-промислові групи, орієнтовані на технологічну інноваційну діяльність; центри системи експертизи, патентування, ліцензування і консалтингу з питань охорони, захисту, оцінки і використання інтелектуальної власності, оцінки комерціалізації наукових результатів; органи системи сертифікації, стандартизації й акредитації;

«соціальний капітал», який поєднує складне переплетіння набору соціальних правил, інноваційної поведінки, «підприємницького духу», консолідованих знань і культури, щодо інноваційної діяльності та впровадження її кінцевого результату «інновацій» у реальне буття, а також довіри та співпраці інноваційно налаштованих суб'єктів у соціальній та економічній сферах;

історичну спадщину та національні особливості, що по-різному впливають на нинішню підприємницьку культуру українців [2, с. 25].

Україна, незважаючи на те що знаходиться в активній фазі російсько-української війни, все ще має сильні й усе ще збережені традиційні можливо-

сті для інноваційного розвитку національної економіки: доступну власну сировину, зокрема, руду та інші значні запаси корисних копалин, продукцію рослинництва (завдяки багатому родючому чорнозему та сприятливому клімату), збільшення перероблення якої на інноваційній основі допоможе змінити сировинний характер економіки; диверсифіковане виробництво, що дасть можливість спрямувати енергію зростання одних інноваційно-орієнтованих галузей (наприклад ВПК) на розвиток та створення інших інноваційно-активних підприємств у післявоєнний період, а також модернізація якого в багатьох секторах дозволить не створювати виробничі цикли з нуля, а тільки вимагатиме переоснащення та розширення окремих ліній виробництва; вигідне географічне розташування країни, що сприятиме реалізації швидкої логістики й, відповідно, експортного технологічного потенціалу як до країн Європи, так і до інших країн світу; достатньо високий інтелектуальний капітал, який у тісній кореляції з виробництвом може забезпечити впровадження сучасних технічних, технологічних інноваційних розробок в реальний сектор економіки; доступність до відновлюваних джерел енергії, що створить умови для післявоєнного будівництва потужного сектору «зеленої» енергетики.

На думку багатьох експертів та аналітиків [3, с. 25] Україна в процесі післявоєнної відбудови, трансформації та розвитку вітчизняної економіки, її регіонів та національних виробництв має широкі можливості для активізації інноваційної діяльності в різних сферах суспільного життя завдяки підтримці країн-партнерів через: повну інтеграцію нашої держави до ЄС, яка може сприяти посиленню її стійкості на міжнародній арені через надання гарантій безпеки і національної цілісності нашій країні на основі підвищення обороноздатності, розвитку сектору кібербезпеки, використання м'якої сили у формі різних політичних факторів, що позитивно впливають на нашу економічну сферу; створення інноваційно сильнішої української економіки за рахунок існування потенційної ймовірності переміщення азійського бізнесу в Україну, диверсифікації ланцюгів постачання, скорочене плече постачання нових технологій на національний ринок; колективне застосування в інноваційних перетвореннях усіх можливих ноу-хау на основі активного використання інноваційних хабів, людського капіталу, європейської єдності з українським бізнесом; поширення на Україну чотирьох свобод і критеріїв Європейського економічного простору – вільного руху товарів; вільного руху послуг, вільного руху капіталів, вільного переміщення робочої сили; перспективу надходження значних ресурсів країн-партнерів у відбудову економіки України, що сприятиме вирішенню питань модернізації виробничих потужностей та зменшення матеріало - та енергоємності виробництва, подовження ланцюгів створення доданої вартості на території України; високий рівень національного ІТ-розвитку в широкому колі сфер вітчизняної економіки та динамічне зростання креативних індустрій, які мають високий мультиплікатор доданої

вартості; заміщення на зовнішніх ринках певних ніш українськими кадрами та продуктами, що раніше належали росії та білорусі; розвиток логістичних маршрутів через західний кордон, розбудова альтернативної морським шляхам транспортної логістики експортних постачань української продукції; усунення технічних бар'єрів щодо просування інноваційної української продукції на європейський ринок технологій шляхом імплементації та укладення з ЄС Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (АСАА); інтенсивний промисловий розвиток на території Західної України інноваційно-активних підприємств, в тому числі завдяки процесам релокації; розширення державних та міжнародних програм підтримки бізнесу, у тому числі створення грантових та мікро-кредитних ліній; поширення сучасних та екологічних технологій виробництва та ведення бізнесу, особливо серед підприємств малого та середнього бізнесу; створення умов для виникнення нового бізнесу, в тому числі через реалізацію креативного та підприємницького потенціалу; підвищення мобільності робочої сили; розвиток підприємницької діяльності та впровадження нових активних програм на ринку праці; розширення доступу до ринків праці через розвиток міжнародної співпраці у сфері зайнятості; розвиток смарт-економіки, інклюзивного та інноваційно-орієнтованого ринку праці та ергономічних робочих місць для осіб з інвалідністю та робочої сили нових кваліфікацій і сучасних компетенцій.

Отже, інноваційний потенціал сприймається як комплексна категорія, що характеризує загальний рівень розвитку ресурсів, використовуються в інноваційній діяльності і є дуже важливим аспектом розвитку як окремого підприємства, так і національної економіки в цілому, її сфер і регіонів, що дозволяє забезпечити надійну основу для майбутнього впровадження інновацій в реальне життя кожного українця. Інноваційний потенціал – це основне джерело інновацій, найголовнішою особливістю якого є те, що він як джерело має можливість, готовність та здатність поєднати в інноваційному процесі повоєнної відбудови економіки України всі ресурсні складові: нові знання, кваліфікацію, фінанси, технологічні та виробничі умови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Узунов В. В. Інноваційний потенціал та особливості протікання регіонального інноваційного процесу [Електронний журнал] // Державне управління: удосконалення та розвиток. – № 11, 2012. – URL: http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=639#:~:text=%

2. Маргітич, Вікторія, Гудзовата Людмила, Мигович Владислав Типологізація інноваційних факторів економічного розвитку // Економіка та управління національним господарством. – Випуск 1 (85), 2022. – С. 21-29. – URL: DOI: http://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-1.85.02

3. Проект Плану відновлення України // Матеріали робочої групи «Відновлення та розвиток економіки». – Липень, 2022. – 80 с. – URL:

https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/economic-recovery-and-development.pdf